

عنوان مقاله:

تاثیر فعالیت تکتونیکی بر مورفولوژی نیمرخ طولی رودخانه مطالعه موردی: رودخانه پل رود (شمال ایران)

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیا و توسعه، دوره 15، شماره 48 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

مجتبی مهرپویان - کارشناس ارشد تکتونیک، شرکت ملی نفت، اهواز

محسن جامی - باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

نازنین سرحدی - باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

محسن پورکرمانی - استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

خلاصه مقاله:

نیمرخ طولی رودخانه‌ها اطلاعات ارزشمندی در مورد تغییرات شرایط حاکم بر حوضه‌های آبریز در اختیار می‌گذارد. به همین علت این موضوع همواره مورد علاقه محققان مختلف بوده است. با بررسی شکل نیمرخ طولی رودخانه‌ها می‌توان وضعیت فعالیت‌های تکتونیکی در منطقه را مورد بررسی قرار داد. در این تحقیق، شکل نیمرخ طولی حوضه ی آبریز رودخانه پل رود و عوامل موثر بر آن بررسی شد. جهت انجام این پژوهش، محدوده‌ی مورد بررسی را به 10 حوضه و زیر حوضه تقسیم و در هر یک از این حوضه‌ها زیر حوضه‌ها، نوع جریان، میزان فعالیت‌های تکتونیکی و نقاط خروج از حالت توازن در شکل نیمرخ طولی رودخانه را مشخص نمودیم. در ارزیابی تکتونیک نیمرخ رودخانه‌های حوضه‌ها و زیر حوضه‌های مورد بررسی از برخی از شاخص‌های تکتونیک فعال Hi، شاخص SL و همچنین ترسیم نمودار DS استفاده شده است. نتایج به دست آمده از محاسبه ی شاخص‌های انتگرال هیپسومتری و شاخص SL در این حوضه‌ها زیرحوضه‌ها نیز بیانگر نرخ ملایم فعالیت‌های تکتونیکی و بالآآمدگی است. عامل تشکیل نیک‌پوینت‌ها و شکست‌ها در حوضه و زیرحوضه‌های پل رود، سلمان و جیرکل تغییرات لیتولوژی می‌باشد. به عبارتی تغییرات لیتولوژی در این 3 حوضه و زیرحوضه سبب عدم توازن شکل نیمرخ طولی رودخانه شده است. مقدار انتگرال هیپسومتری در حوضه ی زیرحوضه‌های پل رود، سلمان و جیرکل به ترتیب برابر با 79/0، 59/0 و 38/0 است. این مقادیر حاکی از میزان نسبتا بالای فعالیت‌های تکتونیکی در این 3 حوضه است، با این حال در این حوضه‌ها و زیر حوضه‌ها عامل تشکیل شکست‌ها و عدم توازن در نیمرخ طولی رودخانه، تغییرات لیتولوژی است. مقادیر انتگرال هیپسومتری در زیرحوضه‌های سله‌چال، عسگرآباد، چالک‌رود و سرخ قله بترتیب 54/0، 6/0، 45/0 و 44/0 است که نشان از نرخ ملایم تکتونیک در زیرحوضه‌های چالک-رود و سرخ‌قله و نیز نرخ نسبتا بالای تکتونیک در زیرحوضه‌های عسگرآباد و سله‌چال است. عامل ایجاد عدم تعادل و شکست در نیمرخ طولی رودخانه در این حوضه و زیرحوضه ترکیبی از عوامل تکتونیک و لیتولوژی است. بیشترین آنومالی شاخص SL در زیرحوضه‌های عسگرآباد، سلمان، سله چال است که از لحاظ لیتولوژی در رده بالا و مقاوم می باشند، بقیه آنومالی‌های حوضه‌ها و زیرحوضه‌های ناحیه‌ی مورد مطالعه دارای مقادیر شاخص SL متوسط تا پایین هستند، در نهایت با بررسی انجام گرفته در این حوضه و نتایج حاصل مشخص گردید که شکل نیمرخ طولی رودخانه پل رود بیشتر تابع تغییرات لیتولوژی است و فرآیندهای تکتونیکی تاثیر کمتری در آن داشته‌اند.

کلمات کلیدی:

نیمرخ طولی- رودخانه پل رود- تغییرات لیتولوژی- فرآیندهای تکتونیکی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/886392>

